

Jón Jónsson - Útskrift úr þingbók Jóns landshöfðingjaritara Jónssonar í Elliðaáamálunum (1881)

Útgáfa 1.0 af rafræna skjalinu

Þetta PDF skjal er hluti afraksturs skönnunar á prentuðu eintaki af téðu riti. Markmið þessarar útgáfu er að veita almenningi færi á að eignast sitt eigið rafrænt eintak af því án endurgjalds.

Skjalið er upprunalega birt á vefnum <https://urlausnir.is>. Þar má finna rafrænar útgáfur hinna bindanna og verða nýrri útgáfur af skjölunum í boði þar.

Takmörkun ábyrgðar

Höfundur skjals þessa afsalar sér allri ábyrgð, að því marki sem lög heimila, vegna beinnar og/eða óbeinnar notkunar skjalsins sjálfs eða afurða sem af því leiðir. Þó að stefnt hafi verið að því markmiði að skjalið endurspegli sem best innihald upprunalegu bindanna er hvorki hægt að tryggja né ábyrgjast að það hafi tekist. Framangreint á einnig við um efnislegt innihald prentuðu eintakanna sem skönnuð voru.

Höfundaréttur

Höfundur skjals þessa álitur að hvers kyns höfundaréttur á prentaða eintakinu sé útrunninn.

Hvers kyns höfundarréttur sem höfundur skjalsins gæti hafa skapað sér til handa með skönnuninni sjálfri eða öðru framlagi sínu til sköpunar þess, skal vera meðhöndlaður í samræmi við Creative Commons Zero höfundaleyfið (CC0 1.0 Universal eða síðari útgáfa þess).

Ábendingar

Séu ábendingar um mögulegar úrbætur á skjalinu er hægt að koma þeim á framfæri við höfund þess.

Athugasemdir um þessa útgáfu

Skannað var eintak í vörslu Landsbókasafnsins (Íslandssafn).

Útskrift

úr þingbók Jóns landshöfðingjaritara Jónssonar í Elliðaadamálunum.

Ár 1880 hinn 15. desember um hádegi var þing sett á bænum Elliðavatni af dómaranum í viðurvist Jóhannesar Oddssonar og Þorláks Guðmundssonar.

Var þá tekin fyrir rannsókn út af kistubrotinu E., sem átti sjer stað 25. júlí f. á.

Lagt var fram :

34. a og b, 2 stefnur til þessa rjettarhalds.

35. eptirrit eptir hæstarjettardómi 16. febr. 1875 í málinu: Benedikt Sveinsson
gegn

H. Th. A. Thomsen.

36. Yfirrjettardómsgjörðir í sama máli lagðar fram í hæstarjetti 27. júlí 1874.

37. Hjeraðsdómsgjörðirnar í sama máli.

38. Loksins lagði dómarrinn fram afstöðuupprátt til afnota við áreið þá, sem stefnt hefur verið til.

Mættir voru Guðmundur Magnússon bóndi í Helliskoti.

Sigurður Guðmundsson, bóndi í Gröf.

Sæmundur Sæmundsson, bóndi á Elliðavatni.

Ólafur Ólafsson, bóndi á Vatnsenda.

Bjarni Ólafsson, bóndi á Árbæ.

Þar á móti voru ekki mættir hinir stefndu, Páll Melsteð fyrir hönd H. Th. A. Thomsens, Kristján sýslumaður Jónsson, sem umboðsmaður landssjóðsjarðarinnar Hólms, nje sjera Hallgrímur Sveinsson, sem umráðamaður kirkjujarðarinnar Breiðholts. Aptur á móti var mættur landseti prestsins á hálfri jörðinni Breiðholti, Árni Jónsson, en hann sagðist ekkert umboð hafa frá prestinum; en verði að halda fram rjetti ábýlisjarðar sinnar.

Enn fremur mætti óstefndur alþingismaður borgari Egill Egilsson, samkvæmt umboðsskjali jómfrúar Þorbjargar Sveinsdóttur, fyrir hönd bróður hennar sýslumanns Benedikts Sveinssonar, er var lagt fram sem nr. 39.

Þá var skoðaður upprátturinn, og kom öllum saman um, sem viðstaddir voru, að landamerki jarða þeirra, er getur um í stefnunum, meðfram ánum, sjeu þessi :

1. Milli Helliskots og Hólms eða Vilborgarkots fyrir norðan aðalána ofan að Gudduós, en fyrir sunnan aðalána, sem Gudduós rennur í, nær land Helliskots vestur að lfnu, sem er beint í norður frá Silungapalli.

Fyrir vestan Hólm byrjar fyrir norðan Bugðu land Grafar í Almannadal eða ef til vill Mjódal, sem er fyrir norðan Bugðu, beint norður af Rauðhól; fyrir sunnan Bugðu á Elliðavatn land á móts við Gröf, og er landamerkjalin milli Elliðavatns og Hólms, llna frá Rauðhól í Rjettarklif, sem er fyrir vestan Gvendar-

brunn milli Vatnsness og Hrauntúns. Fyrir norðan Bugðu er næsta jörð fyrir neðan Gröf Árbær. Landamerki við ána eru þar á Oddgerðisnesi, nokkuð fyrir neðan sjálfan Oddann. Á sama stað eða nærfellt því eru landamerkin fyrir sunnan Bugðu milli Elliðavatns og Vatnsendalands. Dimma ofan undir Skyggni skilur Elliðavatns og Vatnsendaland, þá ráða vötnin og þá Vatnsvíkin rjett fyrir vestan Þingnes, sem er haldin landamerki milli Vatnsenda og Elliðavatns, er þá á að eiga allt Þingnes. Fyrir innan Bugðu á Vatnsendi land á móti Árbæ og eins fyrir vestan Skyggni; þar sem Vatnsendi á að mestu leyti vesturkvíslina hjá Árbæjar- og Vatnsendahólmunum, en hálfa austurkvíslina á móts við Árbæ. En fyrir vestan Vatnsenda er Breiðhóltisland, sem byrjar hjá Grænugróf, sem er nokkuð fyrir sunnan norðurendann á Árbæjarhólma, og þar eptir á Breiðholt land fyrir sunnan árnar á móts við Árbæ ofan að Blesugróf, sem er nokkuð fyrir neðan stað þann, er Hólms eða Breiðholtksvísl kemur í vesturána, á Breiðholt að minnsta kosti hálfan Blásteinshólma. Herra Egill Egilsson fyrir hönd Benedikts sýslumanns Sveinssonar, sem eigandi að $\frac{1}{2}$ Árbæ, og Bjarni Ólafsson, sem ábúandi Árbæjar, halda því fast fram, að Árbær eigi hálfan Blásteinshólma, aptur segist ábúandinn á Breiðholti eigi vita nema Breiðholt eigi allan Blásteinshólma.

Árbæjarland nær fyrir austan árnar norður að Stórahyl, og mun Ártúnsland hyrja þar fyrir neðan, eins og landamerkin fyrir sunnan árnar milli Bústaða og Breiðhólts mega heita að vera í Blesugróf.

Ólafur á Vatnsenda bað þess getið, að hann gæti ekki jatað, að Þingnes lægi allt undir Elliðavatni, og ekki hálft undir hvora jörðina.

Allir þeir, sem viðstaddir voru, skoðuðu ítarlega landsuppdráttinn, sögðu hann fullnægjandi í öllu verulegu, og voru þar eptir landamerkin rituð á uppdráttinn.

Þess var getið, að hálft Vilborgarkot sje álitíð að vera byggt úr Hólmslandi, en rjettarþræta hafi verið um þetta, og mun ekki vera útkljáð.

Þegar landamerkin voru mörkuð á uppdráttinum, var nokkur ágreiningur um landamerkin milli Elliðavatns og Grafar að austan og Vatnsenda og Árbæjar að vestan, og voru því þar markaðar 2 landamerkjalinur.

Umboðsmaður Benedikts sýslumanns Sveinssonar bað þar eptir yfirheyrt vitni, sem góðfúslega var mætt með tilliti til skýrslu Guðmundar Jakobssonar frá Brekkubúð í þingsvitnum 12. marz 1870, sem er rituð í hjeraðsdómsgjörðum þeim, sem lagðar voru fram í dag. Mætti þá

Helgi Guðmundsson, bóndi í Móakoti í Garðahverfi. Hann segist vera á 52. árinu, fæddur á þorranum 1829, og sonur Guðmundar Jakobssonar, er 1870 bjó í Brekkubúð, en nú eru 8 ár síðan að hann dó. Hann segist hafa verið 9 ára gamall, þegar faðir hans árið 1838 fluttist að Vatnsenda, og segist hann hafa verið hjá föður sínum þau 15 ár, er hann bjó þar. Hann segist hafa orðið var við laxagöngu á þessum 15 árum í þeim hluta ána, er liggur undir Vatnsenda land, eptir því, sem nú er skýrt frá. Laxinn gekk upp eptir allri Dimmu í vötnin, og veiddu bæði faðir vitnisins og Jón heitinn, sem þá bjó á Vatni jafnaðarlega lax í silunganetum sínum. Það var þó ekki hvert ár, og segist hann ekki geta með vissu sagt, hve opt á því 15 ára tímabili, er hjer er um að ræða, að þetta hafi

orðið, en víst hafi það orðið minnst 3 sinnum. Hann veit að laxinn hefur gengið jafnvel upp fyrir vötnin, og var hann þannig eitt af þeim árum, er faðir hans bjó að Vatnsenda vottur að því, að faðir hans veiddi 2 laxa í ánni, sem rennur fyrir sunnan Hólmi, þeir feðgarnir voru þá snemma hausts að veiða rjúpur uppi hjá Hólmi, og sáu laxana í ánni, þegar þeir fóru yfir hana, og stakk faðir vitnisins laxana með broddstafsnum. Laxarnir voru hvor upp á 7 eða 8 merkur. Faðir vitnisins veiddi þessa laxa með samþykki hins þá verandi ábúanda á Hólmi.

Laxinn kom, þá er faðir vitnisins veiddi, í árnar eptir að þvergarðarnir voru settir í þær, og man ekki vitnið til, að laxins hafi nokkurn tíma orðið vart í ánum fyrir en eptir það, að þvergirðingarnar voru settar í, en laxinn mun hafa komið upp fyrir þær, af því að þær hafi bilað, eða þá ekki verið eins rammbyggilega hlaðnar, eins og síðan hefur átt sjer stað. Faðir vitnisins hafði fremur öðrum hug á veiðiskap, og var álitinn einhver hinn mesti veiðimaður hjer um slóðir. Hann fjekk því opt leyfi til að veiða neðar í ánum en Vatnsendi átti land, og einhverja mesta veiðina fjekk hann í fjelagi við Breiðholts og Árbæjar bændur í norðuránni hjá Blásteinshólma. Þar á móti veiddi hann aldrei fyrir neðan Stórafoss og rengdi enginn rjett hans eða hinna bændanna til þessarar veiði, sjer í lagi ekki þeir, sem þá höfðu umráð yfir konungsveiðinni. Optast var veitt í laxanet á túnaslættinum. Eitt sumar veiddust í Breiðholts og Árbæjar landi yfir 500 laxar, og var það bezta veiðiárið, en ekki man vitnið, hvaða ár það var. Var þá veitt bæði með netum og laxastingi og með því að hleypa norðuránni í suðurána, og veiddust þá þegar hleypt var um 200 laxar í einu.

Annað sumar nokkuð seinna hleypti faðir vitnisins í fjelagi með nábúum sínum ánum aptur, og fengust þá um 60 í einu, en hvað mikið bændur það sumar hafi veitt í viðbót við þessa 60 laxa segist vitnið ekki muna.

Við þessi tækifæri var hleypigarðurinn settur hjá Selárfossi, og sýnir nú vitnið, hvar þessi foss er á uppdrættinum, og fossinn þegar markaður eptir tilvisun vitnisins, þar sem árnar koma saman fyrir neðan Vatnsenda-hólmann. Þau 2 ár, sem vitnið þannig hefur skýrt frá, veiddi faðir vitnisins mest af laxi. Önnur ár, sem faðir vitnisins hjó á Vatnsenda, veiddi hann minna og getur vitnið ekki greint tölu á laxinum hvort árið nákvæmar en hann hefur gert. Þau ár komu einnig fyrir, að faðir vitnisins gerði enga tilraun til að veiða í ánum, eða að hann reyndi að veiða, en ekki fjekk neitt; hve mörg ár það hafi verið getur vitnið ekki sagt neitt um, en það hafi ekki verið öllu fleiri en 5 ár á tímabilinu frá 1838—53, sem faðir vitnisins alls ekkert veiddi. Það voru þau ár, sem hann veiddi í ánum, að hann einnig varð var við lax í silunganetum sínum í vatninu eins og í ánum.

Silungaveiði hafði faðir vitnisins á hverju ári í vatninu, eins og enn á sjer stað á hverju ári bæði frá Vatnsenda og Elliðaavatni.—Upplesið. Játað rjett bókað, og lýsir vitnið yfir því, að hann treysti sjer til að staðfesta þessa skýrslu sína með eiði.

Hinir stefndu bændur lýstu allir hver fyrir sig yfir því, að eins og silungur hefur verið veiddur fyrir þeirra landi í Elliðaánum og vötnunum, er þessar ár renna í og úr á hverju ári, svo lengi menn muna, án þess að umráðamenn veiðinnar frá Stórahyl og út fyrir árósinum milli Árbæjarhöfða og Geldinga-

tanga hafi hreyft hinum minnstu mótmælum þar á móti, þannig yrði hver fyrir sig að álíta það alveg vafalaust, að enginn annar en hlutaðeigandi jarðeigandi geti veitt lax þann, er kynni að koma upp fyrir veiðitakmörk tjeðrar laxveiði. Hinir viðstöddu bændur byggja þetta álit sitt fyrst og fremst á því, að neðsta laxveiðin, bæði meðan konungur átti hana og eftir að H. Th. A. Thomsen og faðir hans eignuðust hana, hafi ekki verið talin lengra upp eftir ánum en að Stórahyl, og í annan stað á því, að enginn umráðamaður þessarar veiði, hvorki konungsmenn nje Thomsen, hafi nokkurn tíma gjört tilraun til að veiða fyrir ofan takmörkin, hvorki silung nje lax, nje til að banna bændum þeim, er eiga land fyrir ofan takmörkin, að veiða silung þann og laxa, er þar kæmu fyrir. Silungsveiði hefur verið mest frá Vatnsenda og Elliðavatni, minni frá hinum jörðunum, en þó nokkur. Tekur ábúandinn á Breiðholti það fram, að hann hafi lítið borið við silungsveiði fyrir sinni jörð, mest af því, að þvergirðingar Thomsens hafi varnað ekki eingöngu laxinum, heldur einnig öllum silungi að ganga upp eftir ánum.

Silungur er sumsje tvenns konar, uppgöngusilungur eða sjóbirtingur, sem kemur frjá sjónum, og vatnasilungur, sem heldur sjer í vatninu og ánum. Bændurnir á Elliðavatni og Vatnsenda segjast veiða á hverju ári silung svo hundruðum og þúsundum skiptir, en lítið hafi þar af verið sjóbirtingur, nema á haustin eftir að Thomsen hafi verið búinn að taka upp kisturnar. Sæmundur á Elliðavatni lýsir þar að auki yfir því, að sjer hafi sýnzt í fyrra sumar, þegar laxakisturnar hafi verið brotnar prisvar sinnum, að þá hafi verið í meira lagi en áður af sjóbirtingum með vatnasilungnum. Laxveiði segja bændurnir, að ekki hafi síðustu árin verið í ánum fyrir ofan Stórafoss nema einusinni. Var það sama sumar og laxafríðunarlögin voru þinglesin hjer í hreppi eða sumarið 1877. Þá tóku sig saman Sæmundur bóndi á Elliðavatni, Ólafur bóndi á Vatnsenda, Árni bóndi á Breiðholti og Bjarni bóndi á Árbæ, eftir að laxakistubrot það, er getur um í skjalinu nr. 7. (málinu H. Th. A. Thomsen gegn Árna Jónssyni, Magnúsi Benediktssyni og Grími Ólafssyni), hafði átt sjer stað, um, að reyna laxaveiði í ánum fyrir neðan Skyggni, drógu þeir þá á með neti hjer og hvar í ánum frá Skyggni ofan að Stórahyl, og fengu þeir alls um 20. Þegar þeir komu ofan að Stórahyl hittu þeir vökumenn Thomsens, Ólaf Steingrímsson á Litaseli og Svein Ingimundsson á Stóraseli, sýndu þeim veiði sína, og báðu þá að segja Thomsen, að af þessu gæti hann sjeð, að það væri ekki satt, sem Thomsen kvað halda fram, að laxinn gæti ekki gengið upp fyrir veiði takmörk hans. Thomsen hefir aldrei síðan gjört neina ráðstöfun til að fylgja því fram, að bændur hefðu ekki haft heimild til að veiða þennan lax. Sama ár og þetta átti sjer stað fjekk Ólafur á Vatnsenda 15 laxa í silunganet sín í vatninu, og Sæmundr á Vatni 3. Sæmundur segist síðan hafa fengið nú í sumar (1880) 1 lax í silunganet sín. Ólafur þar á móti segist hafa fengið í silunganet sín í sumar (1880) 8 laxa, en í fyrra (1879) 4 laxa, og í hitt eð fyrra (1878) kringum 10 laxa. Bændurnir segjast hafa sagt mörgum frá þessu, og ekki efast um, að Thomsen hafi frjett það, en ekki hafi enn þá borið á því, að Thomsen hafi heimtað skaðabætur fyrir það, eða látið í ljósi, að laxveiði hans þar með hafi verið misboðið.

Rjettarvottarnir, sem kallaðir hafa verið til þessa rjettarhalds, sem áreiðar-

menn lýstu þar eptir yfir því, að þar sem allir þeir sem mættir voru, hafa tekið uppdráttinn gildan, án frekari skoðunar eða áreiðar, en enginn hefir mætt fyrir hönd Thomsens, virðist það ónaðsýnlegt að skoða önnur landamerki, en merkin milli Árbæjar og Breiðholtsveiðinnar af annari hálfu, og Thomsens veiði af hinni hálfu, en með því nú er kominn dagur að kveldi, er ekki mögulegt, að þessi skoðun geti farið fram fyrr en á morgun um sólaruppkomu kl. 10. Dómarinn frestaði þar eptir áreiðinni til þessa tíma, og tilkynnti öllum hinum mættu, að áreiðin þá mundi byrja hjá Blesugróf, þar sem hver, er við áreiðina vildi vera staddur, yrði að vera kominn kl. 10 á morgun.

Rannsókninni frestað, þingi slitið. Allt hið bókaða var lesið upp og undirskrifað af jarðeigendum og bændum, sem mættir voru auk dómarans og þingvottanna.

Egilsson. Guðm. Magnússon. S. Sæmundsson. Ólafur Ólafsson.

Sigurður Guðmundsson. Bjarni Ólafsson. Árni Jónsson.

Jón Jónsson. Þorlákur Guðmundsson. Jóhannes Oddsson.

Ár 1880, hinn 16. desember kl. 10 f. m. mættu dómarinn og hinir til kvöddu áreiðarmenn í Blesugróf, og voru þar einnig til staðar Sæmundur bóndi Sæmundsson á Elliðavatni, Bjarni bóndi Ólafsson á Árbæ og Árni bóndi Jónsson í Breiðholti.

Í viðurvist þessara bænda skoðuðu þar eptir dómarinn og vitnin árkvísarlarnar fyrir neðan Blásteinshólma, eða smáhólma þá, sem eru þar fyrir neðan, og kallaðir eru Kerlingarhólmar.

Í þessum kvíslum fundust alls 6 fossar, 2 í norðurkvíslinni, 3 í aðalkvísl suðurárinna, en 1 í kvísl þeirri eða kvíslarfarveg, sem tekur sig úr suðuránni hjá Blesugróf; en farvegur þessi er þurr á sumrum, og hverfur þá fossinn nema í vatnavöxtum. Þessi foss er nefndur Skötufoss og steypist fossinn þar niður af klöppum í kvímyndað gljúfur; en að öllum hinum fossunum er sljett grjót og grasbakkar, að undanteknum stærsta og efsta fossinum í suðuránni, sem almennt er kallaður Skorahylur. Foss þessi fellur ofan í há mjög einkennileg gljúfur eða klettaskor, og er hylur milli þessara gljúfra eða skora. Það virðist því ekki geta orðið spurning um annað en að, af nefndum fossum, sje þessi foss sá, er helzt má kalla Skorahyl, og er sjer í lagi efri fossinn í norðuránni, sem Stórifoss nefnist eða Stórihylur allt öðruvísi en Skorahylur, og engin klettaskor hjá honum, sem hann gæti dregið nafn af. Skorahylur er í suðuránni skammt fyrir neðan upp-tökin á árhólmanum, þar sem árnar skiptast.

Þar sem Breiðholtskvísl kemur í suðurána, eða dálítið þar fyrir neðan er 2. fossinn í suðuránni er nefnist Arnarfoss. Svo segja bæði annar áreiðarmaðurinn Jóhannes Oddsson og Árni bóndi í Breiðholti að hafa heyrt, en Árni bætir því við, að sumir vilji kalla hann Kermóafoss, og segir hann að Kermóar heiti plássíð fyrir ofan fossinn og þar upp eptir inn á móts við Skorahyl. Jóhannes segist ekki hafa heyrt þennan foss nefndan annað en Arnarfoss, en aptur hafi hann heyrt einn mann, Jónas húsmann, sem nú er í Reykjavík, en áður var húsmáður Ditleifs Thomsens á Bústöðum nokkur ár og á Ártúni 1 ár nefna fossinn hjá

Skorahyl Kermóahyl. Jónas þessi var ættaður vestan af Mýrum og dvaldi að eins fá ár hjer hjá ánum, aðra segist Jóhannes ekki muna að hafi getið um Kermóafossinn.

Nókkuð neðar en alfaravegurinn og dálítið ofar en farvegur sá eða kvísl, sem Skötufoss er í, kemur saman við suðurána er Búrfoss, neðsti fossinn í aðal-kvísl suðurárinna.

Efri fossinn í norðuránni er skammt fyrir neðan þann stað í norðuránni, þar sem Breiðholtskvíslin tekur sig úr norðuránni og rennur í suðurána. Sunnan í melbakka fyrir norðan ána og undir 100 faðma frá Stórahyl sjest einkennilegur stór steinn, sem bændurnir Bjarni og Sæmnndur segja að sje merkisteinn milli Ártúns og Árbæjar, þar sem hraunið liggur hæst á hólmunum fyrir sunnan Stórahyl og Breiðholtskvísl sjest einkennileg þúfa, er mannaverk virðist vera á, segir Bjarni að hann hafi heyrt að þessi þúfa væri hornmark milli Árbæjar, Breiðholts og Ártúns. Þúfa þessi er mjög skammt frá Breiðholtskvísl, er Árni telur landamerki milli Ártúns og Breiðholts. Skoðuðu dómarinn og áreiðarmennirnir ítarlega þessa þúfu, og var það sameiginlegt álit þeirra, að mannaverk væri á henni, og að hún líklega væri merkipúfa. Rjett fyrir austan þúfu þessa, sjest nálægt upptökum ár-hólmasn, og á honum stór einkennilegur steinn, sem 3 minni steinar eru lagðir upp á, og segist Bjarni hafa heyrt að landamerkin milli Árbæjar og Breiðholts væri lina frá þúfunni hjá Breiðholtskvísl í þennan stein. Árni segist hafa heyrt, að steinninn væri landamerkjasteinn milli Breiðholts og Árbæjar, aptur á móti segist hann ekki hafa heyrt getið um hornmark í þúfunni.

Þegar þúfan er miðuð við merkjasteinninn í melbrekkunni fyrir norðan ána, verður Stórihyllur nálega allur fyrir ofan þá línu, en nær fast að henni. Fyrir ofan Stórafoss sjest móta fyrir garði út í ána, og segja þeir Árni og Bjarni að þetta sje brot af hleypigarði, er Thomsen notar á vorin, þegar hann setur kistur sínar í ána. Garður þessi byrjar þar sem Breiðholtskvísl rennur út úr norðuránni, og eru hjer um bil 5—6 faðmar frá Stórahyl eða fossinum þar upp að hleypigarðinum. Annar áreiðarmaðurinn, Jóhannes, og bóndinn á Breiðholti, Árni, taka fram, að Stórfoss hafi lækkað mikið og hylurinn undir honum grynnt, af því að klett- ar hafi hrúnið ofan af berginu niður í hylinn. Nú var vatnið meira í Skorahyl og fossinum þar en í Stórahyl, en bæði Jóhannes, Bjarni og Árni fullyrða, að það sje að eins sökum ísa, og að vatnið þegar árnar eru auðar sje venjulega nokkuð meira í Stórahyl en í Skorahyl.

Hinn fossinn í norðuránni er lítið eitt fyrir ofan árkjaptana. Árni og Jóhannes segjast hafa heyrt þennan foss nefndan Sjáfarfoss, aðalkistan í norðuránni er hjer um bil mitt á milli Sjáfarfoss og vegarins, og sást glöggst móta fyrir garði sem kista þessi er sett í. Hjá Sjáfarfossi skiptist norðuráin af stein eða klettari í 2 kvíslar, og er í hinni nyrðri af þessum kvíslum sú kista, sem nefnd er Hjáleigan. Í suðuránni eru tvær kistur, hin svo kallaða Pollkista í kvísl sem myndast skammt fyrir neðan Búrfoss og rjett hjá Pollkistunni er hin kistan í aðal-kvíslinni.

Efri kistan í norðuránni hlýtur að sjást frá aðalveginum, sem liggur um þveran árhólmann, Hjáleigukistan sjest þar á móti ekki, þar sem hún er fyrir neðan

Sjáfarfoss. Jóhannes gat þess, að síðari árin hafi veiðin í hjáleigukistunni verið meiri eða fullt svo mikil og í aðalkistunni.

Engin af kistunum voru nú í ánum, en stóðu á árbökkunum, þar sem garðabrot lágu út frá þeim, þó voru teknir úr kistunum rimlar og háfar.

Flest af örnefnum þeim, sem nefnd eru að framan, voru merkt á uppdrættinum, eptir að áreiðarmennirnir höfðu farið heim að Bústöðum og dómarinn bók að með leiðbeiningu og samþykki áreiðarmanna hið framanskráða.

Sökum þess að norðuráin var alveg ófær af ís, gátu áreiðarmennirnir ekki komizt yfir hana upp að Árbæ; en eptir því, sem þeir gátu ráðið með augnamáli, er Stórihylur svolítið nær Árbæ í beinni línu, en Skorahylur, þó þessi sje nær upptökunum í suðuránni, en Stórihylur í norðuránni, og voru báðir hylirnir merktir í uppdrættinum.

Til staðfestingar því, sem þannig hefur farið fram, undirskrifar dómarinn með áreiðarmönnum og bændum hið bókaða.

Jón Jónsson. Þorlákur Guðmundsson. Jóhannes Oddsson. S. Sæmundsson.

Bjarni Ólafsson. Árni Jónsson.

Rétt eptirrit staðfestir

Jón Jónsson.

Opinbert mál.
